

ábhair

Airíonna agus an t-ábhar ceart do thasc

Súil thapa ar an gceacht

Spreag spéis na ndaltaí le mála lóin báite nó le hubh scáinte, agus fiafraigh díobh cad a bhí le déanamh go maith ag an ábhar. Tógann gach grúpa cárta taisc amháin (ceapaire a choinneáil tirim, ubh a chosaint, nó hanla láidir a dhéanamh do mhála), tuarann siad cé na hábhair ón tráidire a oibreoidh, agus ansin leanann siad an treoir thosaigh don tástáil chothrom atá ar an gcárta. Sórtálann siad na hábhair de réir na n-airíonna a léirigh na tástálacha, breacann siad a roghanna ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe, agus roinneann siad ábhar amháin a roghnaigh siad agus ábhar amháin a dhiúltaigh siad, mar aon le fianaise.

Cuspóirí foghlama

- Ábhair a thástáil i gcomhair fíorthaisc agus airíonna a mheaitseáil le riachtanais an taisc
- Údar a thabhairt le rogha ábhar, le fianaise ó thástálacha simplí
- A mhíniú conas a athraíonn ábhair nua an méid is féidir le daoine a dhéanamh

Roimh an gclog: réiteach

Priontáil leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe agus na cártaí tascanna. Leag amach tráidirí ábhar le roinnt ag na grúpaí. Ná líon tráidirí uisce go leath ach do ghrúpaí an cheapaire; uibheacha cruabhruite fuaraithe agus tuáillí do ghrúpaí na huibhe; meáchain chomhionanna i málaí agus corp mála amháin (mála páipéir nó leathán righin fillte) do gach grúpa an hanla. Bíodh tuáillí páipéir réidh le haghaidh doirteadh.



Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
samplaí éagsúla ábhar (scragall, páipéar, cárta, éadach, mála plaisteach, plaisteach boilgíní, páipéar cistine, sreangán), gearrtha nó stróicthe ina bpíosaí atá thart ar an méid céanna	1	grúpa	seomra ranga	fuilleach pacáistíochta agus éadaigh a bailíodh ón mbaile
tráidire éadomhain uisce	1	grúpa an cheapaire	seomra ranga	pláta domhain nó clár bosca lóin
spúnóg do thástálacha uisce	1	grúpa an cheapaire	seomra ranga	caipín buidéil le húsáid mar spúnóg
tuáillí páipéir le húsáid mar cheapairí bréige agus le haghaidh doirteadh	6	grúpa	ollmhargadh	fuilleach páipéir nó seanéadaí soithí le haghaidh triomaithe amháin
ubh chruabhruite	1	grúpa na huibhe	ollmhargadh	liathróid bheag de mhárta nó de thaos súgartha, marcáilte mar an rud leochaileach
éadach nó tuáille fillte mar limistéar titime	1	grúpa na huibhe	seomra ranga	geansaí fillte nó nuachtáin i gcarn
meáchain bheaga chomhionanna (boinn i málaí, leicneáin mhiotail, nó leabhair bheaga)	5	grúpa an hanla	seomra ranga	bloic adhmaid chomhionanna nó stáin bhia neamhoscailte ar comhmhéid
corp mála do thástálacha an hanla (mála páipéir, nó leathán righin fillte ina mhála simplí)	1	grúpa an hanla	seomra ranga	tobán beag folamh nó pota iógairt agus dhá pholl déanta ann le haghaidh dhá cheann an hanla
cártaí tascanna agus treoir thosaigh don tástáil chothrom orthu (ceapaire a choinneáil tirim; ubh leochaileach a chosaint; hanla láidir a dhéanamh do mhála)	1	grúpa	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	na tascanna agus na línte tosaigh scríofa ar nótaí greamaitheacha



Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
cártaí bána do lipéid airíonna, nó nótaí greamaitheacha	8	grúpa	seomra ranga	stiallacha d'fhuílleach páipéir
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar bán ar a dtarraingíonn an dalta tábla simplí

Pointe sábháilteachta

Bíodh an múinteoir nó cúntóir riachtanas speisialta in aice láimhe nuair a bhíonn uibheacha á ligean titim; glan aon doirteadh láithreach; cinntigh go níonn na daltaí a lámha tar éis dóibh ubh a láimhseáil; gan aon rud a bhlaiseadh; coinnigh na hualaí éadrom agus cosa na ndaltaí glan ó na meáchain.



Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Coinnigh an t-atmaisféar éadrom: ná taispeáin mála páipéir báite ach amháin má tá ceann réidh agat; mura bhfuil, is leor an cheist. Fiafraigh cad a bhí le déanamh go maith ag an mála nó ag an gclúdach; bailigh dhá fhocal nó trí (tirim, láidir, bog) agus coinneigh iad don chéad chéim eile. Fág na tráidirí san áit a bhfuil siad agus ná hainmnigh na tástálacha fós.
- **Na hairíonna atá tábhachtach:** Caith sé nóiméad ag an gclár sula dtugtar amach na cártaí tascanna. Sainmhínigh 'airí' agus 'meaitseáil leis an tasc'; léirigh abairt fianaise le sampla de leabharharc ionas nach réiteofar aon fhíorthasc. Abair an t-ord faoi dhó: cad a rinne mé, cad a chonaic mé, cad a roghnaigh mé agus cén fáth. Má thugann páiste freagra ar fhíorthasc, glac leis mar thuar amháin.
- **Ár dtascanna agus ár dtuair:** Tabhair cárta taisc amháin do gach grúpa ionas go mbeidh na trí thasc scaipthe timpeall an tseomra. Ná cuir an trealamh a bhaineann le tasc ar leith ach leis na grúpaí a bhfuil an tasc sin acu. Smaoinigh-Péireáil-Roinn: brúigh go réidh ar na daltaí focal airí a thabhairt. Lorg riachtanas an taisc á ainmniú roimh an ábhar, agus gach dalta in ann tuar an ghrúpa a athrá.
- **Na hábhair a thástáil don tasc:** Socraíonn tusa na tascanna, an riail a chinntíonn go bhfuil an tástáil cothrom, agus creatlach an mhodha; roghnaíonn na grúpaí na hábhair, conas a mheasfar an rath, agus ord na dtástálacha. Siúil timpeall ag fiafraí cad a d'fhan mar an gcéanna agus cén t-airí atá á thástáil i ndáiríre. Má athraíonn dhá rud ag an am céanna, stop agus tosaigh as an nua. Ná tabhair comhairle ach faoi na hathróa rialaithe don tasc sin: méid an uisce agus an t-am feithimh; airde na titime; na meáchain chéanna agus na ceangail chéanna.
- **Sórtáil de réir na n-airíonna atá tábhachtach:** Ná déantar sórtáil ach tar éis na tástála. Fiafraigh: 'An bhfuil sibh ag sórtáil de réir na cuma atá ar an ábhar, nó de réir an mhéid a léirigh an tástáil?' Éiligh go mbeidh lipéad airí a bhaineann leis an tasc ar gach carn: ná ceadaigh carn mór amháin 'maith' gan lipéad.
- **Ár roghanna a thaifeadadh:** Díriú aird na ndaltaí ar leagan amach na Dialainne Imscrúdaithe: an t-ábhar, an t-airí a tugadh faoi deara, ar roghnaíodh é nó nár roghnaíodh, agus cúis ghearr ón tástáil. Siúil timpeall agus brúigh orthu: 'Taispeánaigí an rud a chonaic sibh.' Cuireann na daltaí a chríochnaíonn go luath ábhar dara rogha leis, agus cathain a d'fhéadfadh sé cabhrú fós.
- **Údar a thabhairt lenár roghanna:** Cuireann dhá ghrúpa nó trí a gcuid oibre i láthair ar dtús; tarraing na grúpaí eile isteach leis na ceisteanna 'An aontaíonn sibh leis an airí a roghnaigh siad? Cad a d'fhágfadh a dtástáil éagothrom?' Faigh ó na daltaí gur féidir le scragall a bheith ar fheabhas chun uisce a choinneáil amach ach a bheith go dona chun buillí a mhaolú. Léigh an sliocht gearr faoin gcóta báistí: cuireann ábhair níos nuai ar chumas daoine rudaí a dhéanamh nárbh fhéidir a dhéanamh le seanábhair, mar shampla cótaí uiscédhíonacha níos éadroime. Ansin cuir an cheist faoin seomra ranga nó faoin aistear ar scoil. Seiceáil deiridh: roinneann dhá phéire an abairt a chum siad lena bpáirtí.



Cad ba cheart a fheiceáil

Ba chóir do ghrúpaí an cheapaire samplaí uiscédhíonacha (mar shampla, scragall nó plaisteach) a roghnú seachas tuáille nó éadach scaoilte. Ba chóir do ghrúpaí na huibhe clúdaigh bhoga a mhaolaíonn buillí a roghnú seachas cárta righin nó scragall tanaí. Ba chóir do ghrúpaí an hanla stiallacha láidre nach stróictear a roghnú, stiallacha a iompraíonn an t-ualach atá beartaithe. Is minic gurb é is cúis le torthaí aisteacha méid éagothrom uisce, airde titime dhifriúil, nó ceangail nach bhfuil cothrom: déan an tástáil arís, agus athróg rialaithe amháin á hainmniú os ard.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Roghnaíonn daltaí ábhar mar go bhfuil 'cuma láidir air' nó 'cuma dheas air' gan airí a tástáladh a cheangal leis an tasc.** Iarr orthu an rud a léirigh an tástáil a thaispeáint. Leid: 'Abraigí riachtanas an taisc ar dtús, ansin an t-airí, ansin an t-ábhar' sula scríobhann siad an chúis sa Dialann.
- **Ceapann daltaí gurb é plaisteach an t-ábhar is fearr i gcónaí do gach tasc.** Taispeáin scragall nó plaisteach a bhuaigh ar thasc an cheapaire taobh le héadach bog nó tuáille a bhuaigh ar thasc na huibhe. Abair: is é an tasc a shocraíonn é. B'fhéidir go gcoinníonn plaisteach uisce amach go maith ach nach maolaíonn sé buillí go maith.
- **Athraíonn grúpaí méid an uisce, airde na titime nó na ceangail idir ábhair éagsúla agus tugann siad tástáil chothrom air fós.** Cuir stop leis an obair ag an mbord, tosaigh as an nua, agus léigh amach arís an treoir thosaigh ar an gcárta: ní athraíonn ach an t-ábhar. Iarr orthu an athróg rialaithe amháin a ainmniú a choinneoidh siad mar an gcéanna sa chéad triail eile.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Tús abairtí ar an gclár: 'Tá ábhar a... ag teastáil dár dtasc. Tuaraimid ... mar...' • Sórtáil i ndá charn amháin (cabhraíonn sé leis an tasc / ní chabhraíonn sé) le lipéad airí amháin ar gach carn.	• Ainmníonn siad dhá ábhar le cur i gcomparáid agus deir siad cén t-airí a mbeidh siad ag faire air le linn na tástála. • Sórtáil i dtrí charn (is fearr / úsáideach go pointe / gan úsáid) le nóta airí ar gach carn.	• Cuireann siad ábhar dara rogha leis an Dialann agus deir siad cathain a d'fhéadfadh sé a bheith úsáideach fós. • Déanann siad léirmheas ar thástáil grúpa eile: ainmníonn siad athrú amháin a d'fhágfadh éagothrom í.

Nasc traschuraclaim

Nasc le teanga ó bhéal an Bhéarla: tugann na grúpaí údar lena roghanna leis an struchtúr abairte fianaise a léiríodh ar an gclár.